

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2023-81-59-65>
УДК 378.11

ЗДАТНІСТЬ ДО КОМАНДНОЇ РОБОТИ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

© Ковальська В.С., Гранкін О.О.

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про авторів

Ковальська Вікторія Сергіївна: ORCID: 0000-0003-0552-026X; viki-555@ukr.net; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська 16, м. Харків, 61003, Україна.

Гранкін Олександр Олександрович: ORCID: 0009-0003-8952-2752; aleks85849@gmail.com; аспірант, Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська 16, м. Харків, 61003, Україна.

У статті доведено необхідність володіння педагогами професійного навчання здатністю до командної роботи в контексті реформування національної освітньої системи, одним із трендів якої є підвищення конструктивної взаємодії та розуміння між усіма учасниками освітнього процесу, ефективної співпраці з іншими педагогами та спеціалістами в галузі освіти. За результатами дослідження здатність до командної роботи педагогів професійного навчання визначено як інтегровану якість особистості, яка включає сукупність знань, умінь, навичок та особистісних якостей щодо формування та розвитку освітніх команд, діагностування проблем та вироблення рішень, спрямованих на підвищення ефективності роботи команд, які утворюють педагоги, здобувачі, батьки та інші учасники освітнього процесу. Виокремлено структуру здатності до командної роботи педагогів професійного навчання, яку утворюють такі компоненти: мотиваційний (інтерес до командної роботи, вмотивованість на спільну професійну діяльність, прагнення до саморозвитку), когнітивний (знання теоретичних основ командування), діяльнісний (вміння формувати освітні команди, розподіляти ролі серед учасників команди, налагоджувати ефективну командну комунікацію, управляти конфліктами в команді), особистісний (якості, що уможливають ефективну командну роботу: колективна відповідальність, активність, ініціативність, креативність, гнучкість, гармонізація спільної мети з особистими цілями, ситуаційне лідерство (лідерство під завдання), конструктивна взаємодія, урівноваженість, готовність до змін). Установлено, що підвищенню ефективності формування означеної здатності сприяє використання в професійній підготовці фахівців методу проєктів, проблемного навчання, рольових ігор, тренінгів, що забезпечують моделювання командної роботи, імітацію ситуацій комунікативної взаємодії, розвиток командних навичок.

Ключові слова: педагоги професійного навчання, здатність до командної роботи, професійна компетентність, компоненти здатності до командної роботи, професійна діяльність, освітній процес, команда.

V. Kovalskaya, O. Hrankin "Teamwork ability in the structure of professional competence of vocational education teachers"

The article proves the necessity of educators possessing professional training in teamwork skills in the context of reforming the national educational system, one of the trends of which is the increase in constructive interaction and understanding among all participants in the educational process, effective collaboration with other educators and specialists in the field of education. According to the research results, the ability of educators in professional training to work in teams is identified as an integrated personal quality that includes a combination of knowledge, skills, abilities, and personal qualities regarding the formation and development of educational teams, diagnosing problems, and developing solutions aimed at improving the efficiency of teams formed by educators, learners, parents, and other participants in the educational process. The structure of the ability of educators in professional training to work in teams is distinguished, consisting of the following components: motivational (interest in teamwork, motivation for joint professional activities, desire for self-development), cognitive (knowledge of the theoretical foundations of team formation), activity (ability to form educational teams, distribute roles among team members, establish effective team communication, manage conflicts within the team), personal (qualities enabling effective teamwork: collective responsibility, activity, initiative, creativity, flexibility, harmonization of common goals with personal goals, situational leadership, constructive interaction, balance, readiness for change). It is established that the use of project methods,

problem-based learning, role-playing games, and trainings in professional training contributes to the effectiveness of forming the mentioned ability, providing modeling of teamwork, simulation of situations of communicative interaction, and the development of team skills.

Keywords: vocational training teachers, teamwork ability, professional competence, components of teamwork ability, professional activity, educational process, team.

Актуальність дослідження і постановка проблеми. Сучасне освітнє середовище вимагає від педагогів професійного навчання не лише фахової компетентності, але й здатності до ефективної командної роботи. Останні десятиліття свідчать про постійні зміни в підходах до освіти, переорієнтацію на практичну спрямованість та використання інноваційних технологій. У такому контексті, здатність педагогів до командної роботи стає критичною складовою їхньої професійної компетентності.

Перш за все, командна робота відіграє ключову роль у сприянні розвитку здобувачів. Колективні проєкти, спільні дослідження та групові завдання стимулюють здобувачів до активної взаємодії, співпраці та вирішення складних завдань. Педагоги професійного навчання, які володіють навичками ефективної командної роботи, здатні створювати стимулюючі середовища для навчання, де здобувачі можуть розвивати не лише фахові вміння, але й соціальні та комунікативні навички.

По-друге, здатність педагогів до командної роботи має велике значення для впровадження інновацій в освітній процес. Сучасні технології та методи навчання швидко змінюються, і для успішної адаптації до цих змін важливо, щоб педагоги були здатні ефективно співпрацювати між собою, обмінюватися ідеями та ресурсами, а також спільно розробляти та впроваджувати нові педагогічні стратегії.

Нарешті, здатність педагогів до командної роботи сприяє підвищенню їхньої професійної майстерності. Взаємодія з колегами є важливим джерелом навчання та професійного розвитку. Шляхом обміну досвідом, взаємної підтримки та спільного вирішення професійних проблем педагоги можуть стати більш компетентними та впевненими у своїх здібностях.

Отже, дослідження здатності педагогів до командної роботи в структурі професійної компетентності важливо не лише для підвищення якості навчання та виховання здобувачів, але й для підтримки сталого професійного розвитку педагогів професійного навчання.

Аналіз досліджень та публікацій.

Аналіз наукової літератури засвідчує сталий інтерес дослідників до особистості педагога професійного навчання, спроможного задовольнити всі виклики сьогодення. Так, обґрунтуванню компетентнісної парадигми як основи професійної підготовки цих фахівців присвячено роботи багатьох науковців (Т.Браже, Н.Брюханової, Л.Васяк, І.Гришиної, О.Жиляєва, О.Коваленко, А.Кириченко та інших). Разом з тим проблема здатності до командної роботи у педагогічних працівників активно розробляється науковцями як у галузі педагогіки, так і психології. Такій проблематиці присвячені наукові праці О.Єремової, Л.Карамушки, А.Карякіна, А.Малишевої, А.Міщенко, О.Романовського, О.Сорочан.

Здатність до командної роботи у педагогічних працівників є темою, яка привертає увагу вчених усього світу. Цю проблему вивчали Нейл Річардсон, Чарльз Манц, Александр Берк, Мередіт Белл, Барбара Блейк. Ці та інші науковці продовжують досліджувати шляхи формування й розвитку здатності до командної роботи в педагогічних працівників та вплив цієї здатності на якість навчання. Незважаючи на достатню кількість наукових напрацювань у цій галузі, низка питань залишається невирішеними, серед яких визначення суті здатності до командної роботи як важливої складової професійної компетентності педагогів професійного навчання, уточнення її структурних складових, встановлення ключових факторів, які впливають на формування цієї здатності та розроблення рекомендацій щодо її ефективного розвитку.

Постановка завдання. Метою цієї статті є комплексний аналіз здатності до командної роботи як ключової складової професійної компетентності педагогів професійного навчання, визначення суті, основних характеристик та факторів, які впливають на формування означеної здатності.

Виклад основного матеріалу. В умовах сучасної освітньої реформи та глобальних змін у структурі професійної підготовки, посилення акценту на комунікаційних навичках і командній взаємодії відкриває нові горизонти та виклики для педагогічної спільноти. Одним

із таких викликів є необхідність глибокого розуміння та формування здатності до командної роботи у педагогів професійного навчання, що спричинило активізацію досліджень науковців цієї проблематики.

Взагалі поняття командної роботи не є новим. Воно бере свій початок ще з часів давніх цивілізацій, коли люди об'єднувались для полювання, захисту та будівництва. Однак із розвитком індустріальної ери та сучасних технологій, командна робота набула нового змісту та значущості.

У ХХ столітті, з ростом корпорацій та організацій, важливість командної роботи почала активно досліджуватися в межах організаційної психології та менеджменту. Учені, такі як М. Белбін і Б. Такман, вивчали етапи формування команди та її динаміку.

Із початком ХХІ століття, у контексті глобалізації, інформаційних технологій та міжкультурної взаємодії, командна робота стає ще більш актуальною. Сьогодні ми говоримо не лише про фізичну співпрацю в одному просторі, але й про віртуальну командну роботу, де учасники можуть перебувати в різних куточках світу. Отже, командна робота є динамічним поняттям, яке розвивалося від простої співпраці між людьми до складної системи взаємодії, адаптації та навчання в сучасному світі.

Існує багато думок видатних учених щодо розкриття значення дефініції «команда».

Наприклад, на думку Майкла Армстронга: «Команда - це невелике число людей зі взаємодоповнюючими навичками, людей, які зібрані для спільного вирішення завдань з метою підвищення продуктивності відповідно до підходів, за допомогою яких вони підтримують взаємну відповідальність» [9].

У своїх працях І. Салас, Р. Бєро і Д. Танака [10] командою називають невелику кількість людей, які поділяють цілі, цінності та різноманітні підходи до реалізації спільної діяльності і взаємовизначальну приналежність особисту та партнерів до цієї групи. Вони роблять наголос на взаємодоповненні, взаємодопомозі членів команди, які беруть на себе відповідальність за кінцеві результати, здатні виконувати будь-які внутрішньогрупові ролі.

Відповідно до аналізу наукових позицій [2, 4, 6], команда – це група осіб, які мають різні компетентності, але працюють разом над вирішенням конкретної проблеми, реалізацією проекту чи досягненням конкретного результату. Отже, командна робота може бути визначена як співпраця двох або більше осіб для досягнення спільної мети чи задачі.

На основі аналізу проведеного дослідження [2, 3, 5, 6, 7, 9, 10] встановлено, що командна робота є складним і багатограним процесом, який включає в себе ряд ключових характеристик і атрибутів, що визначають його ефективність (табл.1).

Таблиця 1

Ключові характеристики і атрибути командної роботи

Атрибути командної роботи	Їх суть
Спільна мета	Основою будь-якої команди є наявність спільної мети чи завдання. Це допомагає направляти зусилля всіх учасників команди в одному напрямку та забезпечує їх взаємну мотивацію
Взаємодопомога	Ефективна командна робота передбачає взаємну підтримку і допомогу між учасниками команди, що сприяє розв'язанню проблем і досягненню цілей
Розподіл ролей	У кожній команді члени мають свої специфічні ролі та обов'язки, які вони виконують, залежно від своїх компетенцій та досвіду
Відкрита комунікація	Ефективна комунікація є ключовою для успіху команди. Вона забезпечує обмін інформацією, ідеями та відгуками між учасниками
Взаємна відповідальність	Успішна командна робота передбачає, що кожен член команди відчуває відповідальність не лише за свою роботу, але і за результат команди в цілому
Адаптивність	Команди мають бути здатні адаптуватися до змінних умов, нових викликів та непередбачених обставин
Довіра	Віра в компетентність та надійність кожного члена команди є фундаментом для побудови стійких взаємовідносин і ефективної командної роботи
Взаємна повага	Повага до ідей, почуттів та поглядів інших членів команди сприяє позитивному мікроклімату та продуктивності роботи
Саморегуляція	Найкращі команди мають здатність самостійно регулювати свою діяльність, визначати пріоритети та коригувати свої дії залежно від ситуації

Ці характеристики і атрибути відіграють вирішальну роль у формуванні продуктивної командної взаємодії і є ключовими факторами успіху будь-якої команди, незалежно від її сфери діяльності, тому мають бути основою розвитку здатності до командної роботи у педагогів професійного навчання. Залежно від контексту, мети та учасників можна виділити різні види командної роботи в педагогічній діяльності:

1. Педагогічні команди: це групи педагогів, які об'єднуються для спільної підготовки та впровадження занять, проєктів або навчальних програм. Такі команди можуть бути предметно-орієнтованими або рівневими.

2. Команди педагога та здобувачів: тут педагог діє як координатор або фасилітатор, співпрацюючи з групою здобувачів для реалізації певного навчального проєкту чи завдання.

3. Міждисциплінарні команди: ці команди об'єднують педагогів різних предметів для розробки та впровадження інтегрованих занять або модулів, які поєднують знання та навички з різних дисциплін.

4. Команди педагогічного супроводу: такі команди складаються з педагогів, психологів, соціальних педагогів та інших спеціалістів, які спільно працюють над підтримкою та розвитком окремих здобувачів або груп здобувачів.

5. Команди організації освітнього процесу: це команди керівних працівників, педагогів та інших учасників освітнього процесу, які планують, координують та аналізують загальну організацію навчання та виховання в закладі освіти.

6. Тьюторські команди: тьюторство передбачає індивідуальний підхід до здобувача з боку педагога, але в сучасних умовах часто створюються команди тьюторів, які об'єднуються для спільної роботи з певною групою здобувачів.

Усі ці різновиди командної роботи в педагогіці мають свої особливості, переваги та виклики, але головне, що їх об'єднує, – це спільне прагнення до оптимізації освітнього процесу та досягнення кращих результатів у навчанні та вихованні здобувачів освіти. Тому в умовах сучасного освітнього простору, де акцент зсувається з індивідуальної діяльності на колаборацію, роль командної роботи в педагогічній діяльності стає все більш важливою та визначальною.

Узагальнення результатів аналізу літературних джерел стало передумовою визначення поняття «здатності до командної

роботи педагогів професійного навчання», яке в межах нашого дослідження розуміється як інтегрована якість особистості, що включає сукупність знань, умінь, навичок та особистісних якостей щодо формування та розвитку освітніх команд, діагностування проблем та вироблення рішень, спрямованих на підвищення ефективності їх роботи, та дозволяє ефективно співпрацювати з колегами, здобувачами та іншими зацікавленими суб'єктами в освітньому процесі, враховуючи індивідуальні особливості кожного учасника, і направляючи колективну діяльність на досягнення спільних навчальних та виховних цілей.

Науковці [1, 4, 5, 7, 8] одностайні в думці, що розвинута здатність до командної роботи позитивно впливає на ефективність освітнього процесу в цілому, і причин цього взаємозв'язку можна навести достатню кількість. Так, один із найочевидніших аспектів, що впливає на ефективність педагогічного процесу, – це обмін знаннями і досвідом між педагогами. Здатність до командної роботи відкриває можливості для цього обміну, дозволяючи педагогам користуватися взаємним досвідом та передовими методами. Команди педагогів, які ефективно співпрацюють, можуть швидше реагувати на нові виклики, модифікувати методики навчання та адаптувати матеріали до потреб здобувачів. Здатність до командної роботи також передбачає можливість менторства і підтримки молодих або менш досвідчених педагогів, що сприяє постійному професійному росту колективу. Не менш важливим є психологічний комфорт суб'єктів освітнього процесу, адже педагог, який активно співпрацює з колегами, частіше відчуває психологічний комфорт, відчуття підтримки та взаєморозуміння, що позитивно відображається на якості його навчальної роботи. І, без сумніву, командна робота стимулює педагогічний колектив до взаємного навчання, дискусій, семінарів та майстер-класів, що підвищує професійний рівень кожного учасника. Отже, педагоги професійного навчання, які демонструють високий рівень здатності до командної роботи, сприяють підвищенню якості освіти, адаптації до змін та створенню позитивного педагогічного середовища. Здатність до командної роботи не є ізольованою, вона глибоко вплетена в тканину професійної діяльності педагога професійного навчання і взаємодіє з численними іншими навичками та

здібностями, що в сукупності визначають його професійну майстерність.

Для розуміння ключового поняття нашого дослідження мають значення погляди науковців, які досліджували структуру здатності до командної роботи в педагогічних працівників. Так, О.Белкін [1] наводить таку структуру здатності до командної роботи: знання та розуміння вимог і принципів командної роботи; вміння приймати рішення та діяти в нестандартних ситуаціях; здатність до самоорганізації та саморегуляції в роботі команди; навички комунікації та спілкування в команді; вміння співпрацювати та працювати в колективі; позитивне ставлення до командної роботи та вміння мотивувати себе та інших до досягнення спільних цілей; володіння навичками розв'язання конфліктів.

О.Чернікова [8] як компоненти здатності до командної роботи визначає когнітивні якості (здатність до сприйняття, аналізу та оцінки інформації, вміння працювати з

джерелами інформації, розвиток критичного мислення); соціальні якості особистості (взаємодія з іншими учасниками команди, взаєморозуміння, толерантність, взаємовиручка); комунікативні якості (володіння мовними засобами, уміння ефективно спілкуватися з іншими, уміння слухати інших); організаційні якості (здатність планувати свою роботу, ефективно використовувати ресурси, здатність до прийняття рішень в нестандартних ситуаціях); мотиваційні якості (бажання досягнення результату, ініціативність, відповідальність, розвиток творчих здібностей).

Подальший аналіз наукових праць (Т. Бендас, В. Гладкова, О.Єрмоленко, В. Лугова, В.Локшин, П. Хаїтов, О. Хмизова, Дж. Равен, А.Шлайфер) уможливив дійти висновку, що структурними компонентами здатності до командної роботи педагогів професійного навчання є мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та особистісний (рис. 1).

Рис. 1. Структурні компоненти здатності до командної роботи педагога професійного навчання

Схарактеризуємо пропонувані компоненти більш детально.

Мотиваційний компонент визначає ціннісне ставлення педагогів до реалізації професійної діяльності на командних засадах, зацікавленість, вмотивованість на спільну професійну діяльність, прагнення до саморозвитку, готовність до змін.

Когнітивний компонент передбачає наявність у педагогів професійного навчання системи знань теорій командування, технологій командного управління, методів ефективного управління комунікаціями в команді; стилів управління, способів їх удосконалення.

Діяльнісний компонент включає вміння формувати професійні освітні команди,

розподіляти ролі серед учасників команди, налагоджувати ефективну командну комунікацію, управляти конфліктами в команді, надавати та отримувати зворотний зв'язок.

Особистісний компонент містить якості, що уможливають ефективну командну роботу (колективна відповідальність, активність, ініціативність, креативність, гнучкість, гармонізація спільної мети з особистими цілями, ситуаційне лідерство, комунікаційні навички, емоційний інтелект).

Таким чином, в умовах сучасного освітнього простору, де колаборація і командна взаємодія стають все більш центральними, питання формування та розвитку здатності до командної роботи у

педагогів професійного навчання набуває особливої актуальності. Розглянемо декілька сучасних методик і підходів до цього процесу:

1. Тренінги та майстер-класи: організація спеціалізованих тренінгів, які фокусуються на розвитку командних навичок, де педагоги можуть взяти участь у ролевих іграх, дискусіях та практичних вправах.

2. Тімбілдінг: регулярні тимбілдінгові заходи, що спрямовані на зміцнення взаємодії та взаєморозуміння в команді, можуть бути вкрай корисними для педагогічного колективу.

3. Супервізія та коучинг: індивідуальна робота з педагогом за допомогою супервізора або коуча, яка дозволяє рефлексувати досвід, аналізувати виклики командної роботи та шукати шляхи їх подолання.

4. Проектно-орієнтоване навчання: залучення педагогів до роботи в малих групах над конкретними проектами сприяє реальному удосконаленню навичок командної взаємодії.

5. Обмін досвідом: регулярні зустрічі та семінари, де педагоги можуть ділитися своїм досвідом, викликами та рішеннями у контексті командної роботи.

6. Використання цифрових технологій: інструменти для колективної роботи онлайн, такі як Trello, Slack або Google Workspace, допомагають педагогам ефективно спілкуватися, координувати свої дії та працювати над спільними проектами, незалежно від відстані.

7. Відкритий діалог і зворотний зв'язок: створення культури відкритості, де педагоги заохочуються ділитися своїми відчуттями, переживаннями та ідеями з приводу командної взаємодії.

Пропоновані підходи й методи формування та розвитку здатності до командної роботи в педагогів професійного навчання мають певні переваги й недоліки при реалізації означеного процесу, що представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз ефективності різних підходів й методів формування та розвитку здатності до командної роботи у педагогів професійного навчання

Назва	Особливості використання	
	переваги	недоліки
Тренінги та майстер-класи	Дозволяють отримати конкретні навички в короткий час, забезпечують педагогів новими техніками і засобами	Відсутність практичного застосування після тренінгу може призвести до "втрати" отриманих навичок
Тімбілдінг	Зміцнює командний дух, покращує міжособистісні відносини	Якщо проводити нерегулярно, ефект може бути короткочасним
Супервізія та коучинг	Індивідуальний підхід, можливість глибокого аналізу особистих викликів	Вимагає кваліфікованих спеціалістів для проведення
Проектно-орієнтоване навчання	Реальний досвід командної роботи, підвищення мотивації через вирішення конкретних завдань	Може потребувати додаткових ресурсів і часу для реалізації проєктів
Обмін досвідом	Розширення професійного горизонту, можливість вивчення передового досвіду	Відсутність систематичності може зменшити ефективність такого обміну

При виборі методик для формування та розвитку здатності до командної роботи в педагогів важливо враховувати конкретний контекст, ресурси та особливості педагогічного колективу. Найбільш ефективним буде комбінований підхід, який поєднує різноманітні методики і регулярно коригується на основі зворотного зв'язку та аналізу результатів.

Таким чином, проведена робота дозволила сформулювати такі **висновки**. Володіння педагогами професійного навчання

здатністю до командної роботи є необхідним у контексті реформування національної освітньої системи, оскільки підвищення конструктивної взаємодії та розуміння між учасниками освітнього процесу відіграє ключову роль у досягненні його ефективності. Здатність до командної роботи педагогів професійного навчання визначено як інтегровану якість особистості, що включає в себе комплекс знань, умінь, навичок та особистісних якостей, спрямованих на формування та розвиток освітніх команд. Структура здатності до

командної роботи педагогів вміщує мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та особистісний компоненти, які сприяють успішній командній діяльності, включаючи формування команд, ефективну комунікацію, управління конфліктами та досягнення спільних цілей. Підвищенню ефективності формування здатності до командної роботи сприяють різноманітні підходи й методи професійної підготовки, такі як метод проєктів, проблемне навчання, рольові ігри та тренінги, які спрямовані на розвиток командних навичок та моделювання реальних ситуацій

Список використаних джерел

1. Белкін О. А. Структура та складові здатності до командної роботи майбутніх учителів початкових класів / О. А. Белкін // Проблеми сучасного педагогічного процесу. - 2016. - Т. 49. - С. 34-39.
2. Бурцева С. О. Командна робота як частина корпоративної культури у зарубіжних компаніях / С. О. Бурцева // Бізнес освіта в економіці знань. - 2015. - № 1. - С. 14-15.
3. Гансуар К. Досвід проєктно-орієнтованого навчання та організації командної роботи студентів ВНЗ / Гансуар К., Неретіна Є. А., Корокошко Ю. В. // Інтеграція освіти. - 2015. - Т. 19, № 2 (79). - С. 22-30.
4. Карамушка Л. М. Технологія формування управлінської команди освітньої організації / Л. М. Карамушка. - Біла Церква : КОІПОПК, 2008. - 64 с.
5. Малишева А. Д. Здатність працювати у команді як загальнокультурна компетенція студентів вузу / А. Д. Малишева // Сучасні проблеми науки та освіти. - 2017. - № 2. - С. 151.
6. Меньшова В. М. Формування професійної команди / В. М. Меньшова. - Київ : СІБАГС, 2004. - 116 с.
7. Фаткін Л. Командоутворення в організації як фактор ефективності спільної діяльності / Л. Фаткін, К. Морозова // Проблеми теорії та практики управління. - 2001. - № 1. - С. 15-19.
8. Чернікова О. О. Структура здатності до командної роботи майбутніх учителів іноземних мов в умовах професійної підготовки / О. О. Чернікова // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2019. - Т. 1. - С. 56-64.
9. Armstrong M. Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice / M. Armstrong. - Kogan Page Publishers, 2012. - 710 p.
10. Salas E. Toward a Taxonomy of Team Performance Functions / Salas E., Bero P., Tanaka J. // Measuring Team Performance. - 2000. - Pp. 9-26.

References

1. Bielkin, OA 2016, 'Struktura ta skladovi zdatnosti do komandnoi roboty maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv' [Structure and components of future

комунікативної взаємодії. Отже, враховуючи важливість командної роботи в сучасній освітній практиці, важливо забезпечити відповідну підготовку педагогічних кадрів, що позитивно впливатиме на підвищення якості та ефективності освітньої діяльності.

Перспективи подальших досліджень.

Перспективними напрямками проведеного дослідження є теоретичне обґрунтування й розроблення моделі формування здатності до командної роботи педагогів професійного навчання в процесі їхньої професійної підготовки у закладах освіти.

primary school teachers' teamwork ability], Problemy suchasnoho pedahohichnoho protsesu, no. 49, pp. 34-39.

2. Burtseva, SO 2015, 'Komandna robota yak chastyna korporativnoi kultury u zarubizhnykh kompaniiakh' [Teamwork as a part of corporate culture in foreign companies], *Biznes osvita v ekonomitsi znan, no. 1 (1), pp. 14-15.*

3. Hansuar, K, Neretina, Ye & Korokoshko, Yu 2015, 'Dosvid proiektno-orientovanoho navchannia ta orhanizatsii komandnoi roboty studentiv VNZ' [Experience in project-based learning and organizing teamwork of university students], *Intehratsiia osvity, no. 2 (79), Ch. 19, pp. 22-30.*

4. Karamushka, LM 2008, *Tekhnolohiia formuvannia upravlinskoï komandy osvitoï orhanizatsii [Technology of forming a management team of an educational organization], КОІПОПК, Bila Tserkva.*

5. Malysheva, AD 2017, 'Zdatnist pratsiuvaty u komandi yak zahalnokulturna kompetentsiia studentiv vuzu' [Ability to work in a team as a general cultural competence of university students], *Suchasni problemy nauky ta osvity, no. 2, p. 151.*

6. Menshova, VM 2004, *Formuvannia profesiinoï komandy [Building a professional team], SiBAHS, Kyiv.*

7. Fatkin, L & Morozova, K 2001, 'Komandoutvorennia v orhanizatsii yak faktor efektyvnosti spilnoi diialnosti' [Team building in the organization as a factor in the effectiveness of joint activities], *Problemy teorii ta praktyky upravlinnia, no. 1, pp.15-19.*

8. Chernikova, OO 2019, 'Struktura zdatnosti do komandnoi roboty maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov v umovakh profesiinoï pidhotovky' [The structure of future foreign language teachers' teamwork ability in professional training], *Pedahohika i psykholohiia profesiinoï osvity, no. 1, pp. 56-64.*

9. Armstrong, M 2012, *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice, Kogan Page Publishers.*

10. Salas, E, Bero, P & Tanaka, J 2000, 'Toward a Taxonomy of Team Performance Functions', *Measuring Team Performance, pp. 9-26.*

Стаття надійшла до редакції 02.12.2023 р.